

kan anses for at være forsvarligt, og Handelsministeren, som paa Ministeriets Vegne har ført Forhandlingerne med disse forskellige forretningsmæssige Repræsentationer og Institutioner, har ladet sig overbevise om, at et udenlandsk Moratorium er nødvendigt.

Men det er en given Sag, at et Moratorium overfor Udlandet med en Naturkrafts Magt drager nogle Foranstaltninger af lignende Beskaffenhed overfor Indlandet med sig. Det er ikke paa nogen Maade muligt at udstede et Moratorium overfor Gæld til og i Udlandet og ganske undlade at træffe Foranstaltninger af lignende Natur overfor indenlandsk Gæld. Desuden er det jo ogsaa sikkert, at den Tilstand, som ogsaa herhjemme — selv om vi kan afbøde mange Ulykker — vil blive en Følge af den nuværende europæiske Krigstilstand, er af en saadan Beskaffenhed, at en Henstand med Betaling af Gæld vil være i høj Grad paa krævet, hvis ikke store Ulykker skal ramme vort økonomiske Liv og vore næringsdrivende. Det foreslaas derfor at indføre et almindeligt Moratorium, idet det i Lovforslagets § 2 foreslaas: „Indtil 10. Oktober 1914 kan der ikke indledes Retsfølgning ved danske Domstole eller foretages eksekutive Skridt, derunder Realisation af Pant for nogen før den 1. August 1914 stiftet Gæld i eller til Udlandet, for saa vidt denne har sin Oprindelse fra saavel første Fordringshavers som Skyldnerens Næringsdrift. Ej heller kan i dette Tidsrum her i Landet beroende Sikkerhed, der er stillet for saadan Gæld, forlanges udleveret.“

Her er en stærk Begrænsning af det udenlandske Moratorium, nemlig den, at Fordringen skal hidrøre saavel fra Fordringshavers som fra Skyldnerens Næringsdrift. Det er altsaa Forretningsgæld, det drejer sig om. Dersom en dansk Statsborger, en næringsdrivende, i Udlandet skylder Penge for, hvad han har købt til sit almindelige Forbrug, eller for, hvad han har indkøbt af Kunstgenstande eller Luksusgenstande, saa skal han betale det. Kun naar den Kredit, der er nydt, den Gæld, der er stiftet, er saavel for Fordringshaveren som for Skyldneren udsprunget af deres Næringsdrift, gives der Moratorium; og jeg skal udtrykkelig nævne, at man gaar ud fra, at denne Henstand ogsaa gælder Regresretten overfor Trassent og Endossent af en paa Udlandet herfra trukken og der accepteret Veksel, betalbar her i Landet, idet en saadan

Veksel maa henregnes under en i eller til Udlandet stiftet Gæld, og da en saadan Veksel er en Enhed, maa det ogsaa gælde Regresretten til Endossent og Trassent.

Hvad angaar de Foranstaltninger, som foreslaas truffene overfor Indlandet, skal jeg tillade mig at gøre Rede for disse. Det, der foreslaas, er følgende: Naar en Debitor bliver sagsøgt af sin Kreditor, fordi han ikke har betalt i rette Tid, og Kreditor ikke paa anden Maade har kunnet faa ham til at betale, naar Kreditor altsaa stævner ham, saa kan Debitor, naar Sagen er kommet for Retten, i første Retsmøde gøre gældende, at han ikke kan betale, fordi de overordentlige Forhold, d. v. s. Krigstilstanden i Europa, har sat ham ud af Stand dertil. Hans Paastand optages da til Paakendelse saa vidt muligt i selve det samme Retsmøde, og hvis Debitor saa overfor Dommeren, som i dette Tilfælde har to Meddommere, kan bevisliggøre, at det er de europæiske Krigsforhold og deres Konsekvenser, som er Skyld i, at han ikke kan betale, saa kan Dommeren og hans Meddomsmænd ved Kendelse samme Dag give ham en Henstand af 4, 6 eller 8 Uger, i alt Fald ikke ud over 12 Uger, 3 Maaneder. Fremsetter han derimod sin Paastand uden at kunne bevisliggøre den, bliver hans Paastand underkendt, og Processen gaar normalt videre. Altsaa, i det for Debitor heldigste Tilfælde faar han en Henstand med sin Gæld paa indtil 3 Maaneder, og Dommeren giver sammen med sine Meddomsmænd en Kendelse for, at Processen udsættes indtil det Tidspunkt, hvortil der er givet ham Henstand; naar dette Tidspunkt indtræffer, fortsættes Processen ganske normalt.

Det er alt det, der foreslaas med Hensyn til et indenlandsk Moratorium. Jeg tror, at det er vanskeligt at finde en mere mild og begrænset Form for et saadant. Naar man skal knytte de absolut fornødne Foranstaltninger overfor Indlandet til et udenlandsk Moratorium, tror jeg ikke, at man med nogen Ret kan paa staa, at mindre end det, her er bragt i Forslag, kan gøre Fyldest. Jeg skal derfor anbefale Lovforslaget til det høje Tings velvillige Behandling, og jeg skal tilføje, at det sikkert for vort Forretningslivs gode Gænge er nødvendigt, at Behandlingen af dette Lovforslag, som nu allerede har foreligget for Offentligheden i nogle Dage, tilendebringes, inden alt for lang Tid er forløbet. Jeg skal derfor ogsaa tillade mig at lægge det høje Ting